

Til Arbejdsmiljørådet

Redegørelse for Arbejdsmiljøforskningsfondens virke i 2022

24. marts 2022

J.nr. 20155100050

AM
SHY

1. Fondens grundlag og formål

Arbejdsmiljøforskningsfonden blev oprettet i 2003 og finansieret med satspuljemidler, med det formål at støtte forskning og udvikling i arbejdsmiljø for at forebygge og begrænse udstødelse fra arbejdsmarkedet. Fra 2009 blev bevillingen til fonden permanentgjort med en årlig bevilling på ca. 55 mio. kr. Hertil kommer et årligt tilskud til fonden fra Arbejdsmiljørådet på 4-5 mio. kr.

Fonden har hjemmel i tekstanmærkning 115 på finansloven og bekendtgørelsen om Arbejdsmiljøforskningsfonden. Fonden er placeret under beskæftigelsesministeren, og den daglige sekretariatsbetjening og administration varetages af Arbejdstilsynet.

Tabel 1 viser den samlede bevilling samt de midler, der er til rådighed bl.a. til uddeling fra fonden.

Tabel 1

Beviling (fra FFL2023)

Mio. kr., årets pl-niveau	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bevilling på finansloven	59	60,8	53	48,6	48,6	48,6
Heraf tilskud fra Arbejdsmiljørådet	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1

Anvendelse af midler

Mio. kr., årets pl-niveau	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Afsat til NFA	10,3	10,3	10,7	10,7	10,7	10,7
Pulje til videnopbygning om forebyggelse af nedslidning og arbejdsulykker	4	4	4,2			
Midler til administration (sekretariat)*		2,1	2,2	2,2	2,2	2,2
Driftsudgifter (vederlag, konference mv.)	0,6	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Midler til uddeling	44,1	44,6	45,8	45,6	45,6	45,6
I alt	59	60,8	53	48,6	48,6	48,6

Anm.: I bevillingen er der i perioden 2021-2023 tilføjet 4 mio. kr. årligt til pulje til videnopbygning vedr. nedslidning. Bevillingen er desuden reduceret med 4,8 mio. kr. årligt i 2021 og 2022 som følge af udmøntning af besparelse på statens konsulentforbrug, jf. Aftale om finansloven for 2021 mellem regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet.

Anm.: Midler til administration af Arbejdsmiljøforskningsfonden i Arbejdstilsynet afholdes i perioden 2019-2021 af finanslovskontoen 17.11.10. Beskæftigelsesministeriets administration af satspuljer. For 2022 og frem afholdes udgifter til administration på 2,2 mio. kr. årligt af bevillingen 17.21.08. Arbejdsmiljøforskningsfonden.

Der er i 2022 anvendt knap 500.000 kr. til drift af fonden: Afholdelse af bedømmelsesmøder, honorering af udvalgsmedlemmer i de faglige bedømmelsesudvalg og afholdelse af konference.

2. Fondens opslag og uddelinger i 2022

Arbejdsmiljøforskningsfonden havde to ordinære opslag i 2022 med ansøgningsfrist hhv. 1. marts og 1. september. Opslaget til 1. runde havde følgende hovedtemaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Ergonomisk arbejdsmiljø
- Kemisk arbejdsmiljø
- Coronakrisens betydning for arbejdsmiljøet
- Helbredsmæssige konsekvenser af arbejdstidens tilrettelæggelse

Opslaget til 2. runde havde disse hovedtemaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Ergonomisk arbejdsmiljø
- Kemisk arbejdsmiljø

Desuden er der i 2021-2023 overført en årlig bevilling til Arbejdsmiljøforskningsfonden på 4 mio. kr. fra Arbejdsmiljøpuljen. Midlerne kan søges til udvikling og opbygning af praksisrettet viden om metoder til at forebygge nedslidning i små og mindre virksomheder med maksimalt 50 ansatte. Midlerne kan søges af forskningsinstitutioner, og det er et krav, at projekterne afprøver indsatser på små og mindre virksomheder. Erfaringerne fra de gennemførte projekter vil blive samlet op og formidlet til virksomheder, der ønsker at forebygge nedslidning. Midlerne uddeles under temaet ”praksisrettet forskningsviden.”

Der blev indsendt i alt 85 ansøgninger til et samlet beløb på 219 mio. kr – en betydelig nedgang fra 2021, hvor der blev indsendt 122 ansøgninger til et samlet beløb på 321 mio. kr. Især antallet af ansøgninger vedr. interventioner og implementering er faldet fra 2021 til 2022. Fonden ønsker flere gode ansøgninger om interventions- og implementeringsprojekter og vil følge udviklingen tæt.

Ud af de 85 ansøgninger i 2022 blev 36 godkendt af de faglige bedømmelsesudvalg DUVU og UUU. Efter prioritering i Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg bevilgede fonden i alt 47,9 mio. kr. til 18 projekter.

Projekterne er kort beskrevet og opdelt på tema i bilaget 'Igangværende projekter 2022'. De afsluttede projekter er oplistet i afsnit 7 og er desuden beskrevet i bilaget 'Afsluttede projekter i 2022'. Bevillingerne i 2022 er i tabel 3 fordelt på tema:

Tabel 2

Bevillinger fra Arbejds miljø forsknings fonden 2022

Tema	Antal projek-ter	Beløb i mio. kr.	Pct. af samlet uddeling
Arbejdsulykker	1	3,6	7%
Ergonomisk arbejdsmiljø	6	13,9	29%
Kemisk arbejdsmiljø	3	10,5	22%
Psykisk arbejdsmiljø	3	9,6	20%
Tværgående emner	3	7,2	15%
Praksisrettet forskningsviden	1	2,5	5%
AES-udredning	1	0,6	1%
I alt	18	47,9	100%

Anm.: Temaet praksisrettet forskningsviden vedrører Arbejds miljø puljen

Det bemærkes, at projekter om virkemidler ofte er knyttet til ét eller flere af de øvrige temaer: muskel-skelet, psykisk arbejdsmiljø osv.

3. Bevillinger fra Arbejds miljø forsknings fonden siden 2003

Tabel 4 nedenfor viser bevillingerne fra fondens start i 2003 til og med 2022 fordelt på de temaer, inden for hvilke man har kunnet søge. Kolonne 2 viser, hvor ofte de enkelte temaer været slået op i hele perioden. Kolonne 3 viser, hvor mange projekter, der har fået støtte inden for hvert tema. Kolonne 4 viser, hvor stort et beløb, der er bevilget inden for hvert tema, mens kolonne 5 viser, hvilken andel det bevilgede beløb udgør af den samlede bevilling.

Som det fremgår af tabellen, er der i perioden samlet set støttet 399 projekter til et beløb på i alt 1.036,4 mio. kr.

Nogle af projekterne omhandler problemstillinger på tværs af temaer. Det gælder især projekterne bevilget inden for temaerne psykisk arbejdsmiljø, muskel- skelet- besvær og virkemidler.

Fordelingen af midler afhænger naturligvis af, hvor mange gange de enkelte temaer har været slået op, men også af, hvor store forskningsmiljøerne er inden for det pågældende tema og dermed hvor mange ansøgninger, fonden modtager inden for hvert tema.

Tabel 3

Projektbevillinger 2003-2022

Tema	Antal opslag	Antal projekter	Mio. kr.	Andel af samlet bevilling
Udstødelse og sygefravær	1	5	24,8	2%
Arbejdsulykker	26	41	118,7	11%
Nye teknologier	1	5	12,6	1%
Virkemidler	22	79	185,2	17%
Arbejde med mennesker	1	5	17,5	2%
Mindre virksomheder	1	3	10,5	1%
Psykisk arbejdsmiljø	27	94	249,1	23%
Muskel-skelet / ergonomisk arbejdsmiljø	26	69	176,9	16%
Støj	4	7	22,5	2%
Nyt arbejdsliv	6	17	62,4	6%
Viden og handling	2	3	12,7	1%
Litteraturgennemgang om årsager til førtidig tilbagetrækning	1	1	1,0	0%
Corona-krisen	4	2	3,0	0%
Tværgående emner	4	8	18,6	2%
Praksisrettet forskningsviden	4	2	4,0	0%
Kemisk arbejdsmiljø*	21	39	141,2	13%
I alt forsknings- og udviklingsprojekter		380	1060,7	98%
AES-udredninger		36	23,6	2%
I alt støttet		416	1084,3	100%

Anm.: Før 2013 hed temaet "Stoffer og materialer". Der har desuden været en række særopslag om kemisk arbejdsmiljø under forskellige overskrifter såsom 'luftvejs- og hudlidelser', 'epoxy og isocyanater' og nanosikkerhed.

I perioden 2003-2006 blev temaer for fondens opslag delvist bestemt ud fra satspuljeaftalerne i forbindelse med fondens oprettelse og ved satspuljeaftalerne for 2004 og 2005. Fra 2007 og frem til og med 2011 har fonden slået de samme syv brede temaer op. Disse temaer var de fire prioriterede områder (arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj) samt de tværgående temaer om virkemidler og nyt arbejdsliv. Desuden var stoffer og materialer medtaget som tema.

Efter 2012 har hovedtemaerne i fondens opslag primært været 2020-strategiens prioriterede arbejdsmiljøområder: arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø og muskel- og skeletbesvær, samt det tværgående område virkemidler indenfor arbejdsmiljøarbejdet – i 2016 og 2017 blev de suppleret med temaerne luftvejs- og hudlidelser samt epoxy og isocyanater. I 2. runde 2019 kom kemisk arbejdsmiljø med som hovedtema.

I 2021 er der indført nye tværgående temaer som led i udmøntningen af den nationale forskningsstrategi. Det drejer sig om:

Viden om sammenhæng mellem arbejdsmiljø og helbred

Viden om virksomhedernes arbejdsmiljøindsats og/eller

Viden om implementering og udbredelse af interventioner og indsatser.

Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg forsøger at tilgodese alle hovedtemaerne. Den faktiske fordeling af midler på de enkelte hovedtemaer afhænger dog af projekternes arbejdsmiljørelevans og kvalitet.

Inden for de nævnte temaer ser fonden gerne projekter der har fokus på betydningen af kønsforskelle, sproglig og kulturel baggrund, alder, unge og nyansatte, korttidsansatte samt udsatte grupper. Desuden prioriterer fonden projekter med samarbejde mellem forskningsmiljøerne. Det fremgår af de konkrete opslag, hvilke emner fonden er særligt interesseret i at få udforsket, udviklet eller afprøvet.

I tabel 5 ses en oversigt over bevillingsmodtagere fordelt på type institution igennem hele fondens levetid. For overskuelighedens skyld sættes der lighedstegn mellem bevillingsmodtager og hovedansøger. Hvis flere institutioner samarbejder om et projekt, henregnes hele bevillingen til hovedansøgeren.

Tabel 4

Samlet støtte 2003-2022 fordelt på bevillingsmodtager

Ansøgere	Antal bevilgede projekter	Bevilgede midler (mio. kr.)	Andel af samlet bevillingssum
NFA	128	405,6	39%
Arbejdsmedicinske klinikker	116	288,4	28%
Universiteter	79	199,9	19%
Rådg. virksomheder	35	81,0	8%

Øvrige	37	68,9	7%
I alt	395	1.043,8	100%

Anm.: Arbejdsmedicinske udredninger er ikke medregnet i denne tabel. Se Tabel 4 for den totale bevillings-sum.

Støtte til forskeruddannelse

Fonden besluttede i 2007 at styrke sin indsats for forskeruddannelse på arbejdsmiljøområdet bl.a. ved at muliggøre, at ph.d.-studerende kan søge om midler inden for alle strategiens temaer. Fonden har i 2022 støttet 4 ph.d.-projekter.

4. Formidlingsaktiviteter

Årskonferencen

Efter en længere pause pga. COVID 19 vendte fondens årlige konference tilbage den 2. maj. 150 deltagere var samlet på konferencestedet Radisson Blu Scandinavia Hotel for at høre om nye forskningsresultater og igangværende projekter. Oplæggene spændte over mange forskellige problemstillinger i arbejdsmiljøet – betydningen af indflydelse i arbejdet, forebyggelse af muskel- skeletmerter, udsættelse for kvartsstøv, forebyggelse af arbejdsrelateret håndeksem m.m. Projekterne spændte også bredt hvad angår undersøgelses-design og anvendte metoder – fx registerbase-rede studier, observationsstudier, interventionsstudier og eksplorative studier.

Lancering af nyhedsbrev

Fondens sekretariat lancerede i august 2022 et nyhedsbrev med korte artikler om de nyeste resultater fra afsluttede projekter. Artiklerne er baseret på de populærvidenskabelige artikler, som projekterne udarbejder i forbindelse med afrapportering til fonden. Planen er at udkomme med nyhedsbrevet et par gange om året. På www.amff.dk vil der være et arkiv over tidligere nyhedsbreve.

5. Forskningsresultater

Resuméer af resultaterne fra de afsluttede projekter i 2022 er vedlagt som bilag til denne redegørelse.

Der er i 2022 afsluttet følgende projekter:

1. **Digitalisering af det danske arbejdsmarked - platformsøkonomien i et arbejdsmiljøretligt perspektiv**
Københavns Universitet
2. **PRO-RISK – Prognose for fremtidigt arbejdsliv og helbred og identifikation af risikogrupper ved arbejdsrelaterede lidelser**
AMK Herning
3. **Tværorganisatorisk Intervention mod Stress (TvIS)**
AMK Herning
4. **Udvikling af procesværktøj til NFA's Virksomhedsskema om psykisk arbejdsmiljø**
NFA

5. **Fra udredning til praksis – Forebyggelse af arbejdsulykker hos brandmænd under indsats**
Beredskabsstyrelsen
6. **Potentiale for forebyggelse af arbejdsulykker i trafikken gennem gode organisatoriske forhold og teknologiske hjælpesystemer**
NFA
7. **Sikre Landbrug**
AMK Herning
8. **Omsætning af tekniske målinger til konkret og brugbar viden om fysiske belastninger i byggebranchen**
NFA
9. **Er repetitivt arbejde årsag til lidelser i hænder, albuer, skuldre og nakke, og fører det til erhvervsskifte og arbejdsophør?**
AMK Bispebjerg
10. **Påvirker løftarbejde døgnblodtrykket?**
AMK Holbæk
11. **Udforskning af arbejdsmiljø og muskuloskeletal helbred med brug af Den Muskuloskeletale Forskningsdatabase ved Dansk Ramazzini Center**
AMK Herning
12. **Sammenhængen mellem objektivt målte ergonomiske arbejdskrav og registerbaseret langtidssygefravær (Oprindelig titel i AMFF ansøgning: Tekniske målte fysiske arbejdskrav i arbejdet og langtidssygefravær)**
NFA
13. **Arbejdspladsen som ressource. Internationale forløbsundersøgelser af arbejdspladsressourcer og forbedret psykisk arbejdsmiljø**
Københavns Universitet
14. **Tidsbegrænsede ansættelser og deres betydning for mentale helbredsproblemer**
NFA
15. **Oplevelsen og betydningen af indflydelse i arbejdet mellem selv-ledelse og målstyring: et mixed methods studie**
NFA
16. **Psykosociale arbejdsforhold, mobning, vold og trusler på arbejdspladsen og depression. (Oprindelig titel: Hvad betyder det psykosociale arbejdsmiljø og individuel sårbarhed for rapportering af mobning på arbejdspladsen?)**
AMK Bispebjerg
17. **Udvikling af et screeningsredskab for kognitive vanskeligheder hos personer med arbejdsrelateret stress**
AMK Bispebjerg
18. **Forebyggelse af autoimmune sygdomme i hud, lunger, kar og led forårsaget af kvartseksponering i arbejdsmiljøet**
AMK Aarhus
19. **Udredning om erhvervsmæssige belastninger, der kan medføre udvikling af en kronisk lænderygsygdom med smerter**
AMK Aarhus

Vedlagt

- ./. Tematiseret liste med igangværende projekter
- ./. Tematiseret liste med projekter afsluttet i 2022
- ./. Slutskemaer for de afsluttede projekter i 2022